

ДЕРЖЛІСАГЕНТСТВО

Південне міжрегіональне управління

лісового та мисливського господарства

Пр. Центральний 16, м. Миколаїв, 54029, тел: 0970457721, 0951220074

E-mail: info@s.forest.gov.ua, сайт: s.forest.gov.ua, код згідно з ЄДРПОУ 45101357

21.02.2025 № 01-11/189
На № _____ від _____

Працівникам Південного
міжрегіонального управління
лісового та мисливського
господарства

Щодо проведення ознайомлення
з переліком корупційних правопорушень,
та порушень пов'язаних з корупцією

На виконання листа Державного агентства лісових ресурсів України від 11.02.2025 року за вих. № 14-07/761-25, Південне міжрегіональне управління лісового та мисливського господарства, відповідно до Закону України «Про запобігання корупції» та недопущення корупційних та пов'язаних з корупцією правопорушень, повідомляє наступне.

Законом України «Про запобігання корупції» (далі-Закон) чітко визначено терміни такі як корупційне правопорушення, корупція, неправомірна вигода, правопорушення, пов'язане з корупцією тощо.

Корупційне правопорушення – це діяння, що містить ознаки корупції, вчинене особою, зазначеною у частині першій статті 3 цього Закону, за яке законом встановлено кримінальну, адміністративну та дисциплінарну. Дефініція «корупція» визначено як використання особою, зазначеною у частині першій статті 3 цього Закону, наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній у частині першій статті 3 цього Закону, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей. В свою чергу, **неправомірна вигода** – це грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, будь-які інші вигоди нематеріального чи не грошового характеру, які обіцяють, пропонують, надають або одержують без законних на те підстав. Правопорушення, пов'язане з корупцією – діяння, що не містить ознак корупції, але порушує встановлені цим Законом вимоги, заборони та

обмеження, вчинене особою, зазначеною у частині першій статті 3 цього Закону, за яке законом встановлено кримінальну, адміністративну, дисциплінарну відповідальність.

Особи, зазначені в частині першій статті 3 Закону, за вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень у встановленому законом порядку притягуються до кримінальної, адміністративної, цивільноправової та дисциплінарної відповідальності (стаття 65-1 Закону).

Кримінальна відповідальність

З огляду на сучасний незавершений формат вітчизняного законодавства у сфері кримінальних проступків, про які йде мова в чинному Кримінальному процесуальному кодексі України, під корупційним правопорушенням, за які передбачена кримінальна відповідальність, розуміються кримінальні злочини.

Характерним моментом для вітчизняного кримінального законодавства є відсутній системний підхід до розуміння корупційних злочинів та відповідальності за них. Так, корупційні злочини не поміщені до однойменного розділу Кримінального кодексу України (далі – ККУ), що абсолютно виваженим і правильним кроком, з огляду на традицію формування структури кримінального закону та поширення корупційних проявів майже усі сфери життєдіяльності суспільства. Окрім цього, кримінальний закон не містить визначення поняття корупційного злочину і розкриває його зміст шляхом перерахування у статті 45 усіх діянь, що можуть бути віднесені до корупційних. Так, примітка до статті 45 ККУ під корупційними злочинами розуміє злочини передбачені статтями 191, 262, 308, 312, 313, 320, 357, 410, у випадку їх вчинення шляхом зловживання службовим становищем, а також злочини, передбачені статтями 210, 354, 364, 364-1, 365-2, 368-369-2 цього Кодексу.

Таким чином, коло корупційних злочинів вітчизняним законодавством умовно поділено на 2 групи. До першої групи належать наступні злочини:

- привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем (ст. 191 ККУ);
- викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживанням службовим становищем (ст. 262 ККУ);
- викрадення, привласнення, вимагання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів чи заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем (ст. 308 ККУ);
- викрадення, привласнення, вимагання прекурсорів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем (ст. 312 ККУ);
- викрадення, привласнення, вимагання обладнання, призначеного для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, чи

заволодіння ним шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем та інші незаконні дії з таким обладнанням (ст. 313 ККУ);

- порушення встановлених правил обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів (ст. 320 ККУ);

- викрадення, привласнення, вимагання документів, штампів, печаток, заволодіння ними шляхом шахрайства чи зловживання службовим становищем або їх пошкодження (ст. 357 ККУ);

- викрадення, привласнення, вимагання військовослужбовцем зброї, бойових припасів, вибухових або інших бойових речовин, засобів пересування, військової та спеціальної техніки чи іншого військового майна, а також заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем (ст. 410 ККУ). Це діяння, які у своєму «чистому» вигляді не становлять собою корупційних, а можуть бути віднесені до таких лише з огляду їх вчинення певними категоріями осіб, визначених на рівні ч. 3, 4 ст. 18 ККУ та примітки до ст. 364 ККУ.

Другу групу кримінально-караних діянь, що віднесені до корупційних становлять уже власне корупційні злочини, які винятково містять в собі протиправну корупційну складову:

- нецільове використання бюджетних коштів, здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням (ст. 210 ККУ);

- підкуп працівника підприємства, установи чи організації (ст. 354 ККУ);

- зловживання владою або службовим становищем (ст. 364 ККУ);

- зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми (ст. 364-1 ККУ);

- зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги (ст. 365-2 ККУ);

- прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою (ст. 368 ККУ);

- незаконне збагачення (ст. 368-2 ККУ);

- підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми (ст. 368-3 ККУ);

- підкуп особи, яка надає публічні послуги (ст. 368-4 ККУ);

- пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі (ст. 369 ККУ);

- зловживання впливом (ст. 369-2 ККУ). Відсутність єдиного узагальнюючого поняття «корупційного злочину», на мою думку, є все ж таки виправданим кроком, з огляду на неможливість адаптування та поширення певного тлумачення такого поняття на обмежене коло діянь. Неможливо розробити настільки узагальнену правову конструкцію, яка б відображала абсолютно усі прояви (ознаки) корупції. А тому застосування такого підходу до виокремлення діянь, які є корупційними, є абсолютно логічним. З іншого боку, якісне наповнення такого переліку все ж можна підставити під сумнів.

Зокрема певні діяння, що входять до першої групи корупційних злочинів (діяння, передбачені ст.ст. 262, 308, 312, 313, 320, 410 ККУ) чинні міжнародні правові акти не відносять до корупційних.

Більшість корупційних злочинів передбачають в санкціях статей, як додаткове покарання, позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю. У випадку відсутності такого виду покарання в санкції статті воно може бути призначено судом за умови, що з урахуванням характеру злочину, вчиненого за посадою або у зв'язку із заняттям певною діяльністю, особи засудженого та інших обставин справи суд визнає за неможливе збереження за ним права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю (ч. 2 ст. 55 ККУ). Деякі санкції статей за корупційні злочини передбачають можливість призначення одразу двох додаткових покарань – позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю та конфіскацію або штраф (ст. 364 ККУ, ст. 368-2 ККУ).

Уваги заслуговують передбачені Кримінальним Кодексом застереження, що унеможливають застосувати до особи, яка вчинила корупційний злочин, багатьох положень про звільнення від кримінальної відповідальності, звільнення від покарання та його відбування, певних положень, що поліпшують становище особи при призначенні покарання. Зокрема, на осіб, що вчинили корупційний злочин, не поширюються, передбачені чинним ККУ гарантії, пов'язані зі звільненням від кримінальної відповідальності: положення ст. 45 ККУ - звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям; ст. 46 ККУ – у зв'язку з примиренням винного з потерпілим; ст. 47 ККУ – у зв'язку з передачею особи на поруки; ст. 48 ККУ – у зв'язку зі зміною обстановки. Разом з цим, відповідно до ч. 4 ст. 74 ККУ особу, яку засуджено за корупційний злочин, неможливо звільнити від відбування покарання за вироком суду, якщо така особа вчинила злочин невеликої або середньої тяжкості та може бути визнано що з урахуванням бездоганної поведінки і сумлінного ставлення до праці цю особу на час розгляду справи в суді не можна вважати суспільно небезпечною. Так само, неможливим стало застосування до осіб, засуджених за корупційні злочини, звільнення від відбування покарання з випробуванням, про що свідчить застереження в ч. 1 ст. 74 ККУ. На підставі ч. 1 ст. 79 ККУ звільнення від відбування покарання з випробуванням не можна застосувати в тому числі і до вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до семи років, якщо вони вчинили корупційний злочин.

Певних змін для осіб, засуджених за корупційні злочини, зазнали положення про умовно-дострокове звільнення від відбування покарання. З урахуванням прямих застережень п. 1 ч. 3 ст. 81 ККУ, особу не може бути достроково звільнено після фактичного відбуття засудженим не менше як половини строку покарання, призначеного судом за злочин невеликої або середньої тяжкості, якщо особа вчинила корупційний злочин. Особа засуджена за корупційний злочин, має право клопотати про застосування до неї умовно-дострокового звільнення лише після фактичного відбуття не

менше двох третин строку покарання, призначеного судом за корупційний злочин середньої тяжкості, умисний тяжкий злочин (п. 2 ч. 3 ст. 81 ККУ).

Відповідно до ч. 4 ст. 82 ККУ заміна невідбутої частини покарання більш м'яким особам, що відбувають покарання у виді обмеження або позбавлення волі, може бути застосована після фактичного відбуття засудженим не менше половини строку покарання, призначеного судом за корупційний злочин середньої тяжкості. Положення про заміну невідбутої частини покарання більш м'яким особам при фактичному відбуванні не менше третини строку покарання, призначеного судом за злочин невеликої або середньої тяжкості не застосовується до осіб, засуджених за корупційні злочини.

Змін зазнав також і порядок застосування амністії та помилування до осіб, засуджених за вчинення корупційних злочинів. Відповідно до ч. 4 ст. 86 ККУ особи, визнані винними у вчиненні корупційних злочинів, вироки стосовно яких не набрали законної сили, не можуть бути звільнені від відбування покарання, а особи, вироки стосовно яких набрали законної сили, - не можуть бути повністю звільнені законом про амністію від відбування покарання. Зазначені особи можуть бути звільнені від відбування покарання після фактичного відбуття ними строків, встановлених ч. 3 ст. 81 ККУ. Аналогічне положення ч. 4 ст. 87 ККУ: особи, засуджені за вчинення корупційних злочинів, можуть бути звільнені від відбування покарання в порядку помилування після фактичного відбуття ними строків, встановлених ч. 3 ст. 81 ККУ. При призначенні покарання до осіб, що вчинили корупційні злочини, неможливо застосувати положення ст. 69 ККУ про призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено санкцією статті Особливої частини Кримінального Кодексу за відповідний злочин, навіть за наявності всіх необхідних підстав, визначених ч. 1 ст. 69 ККУ.

Особливий порядок для осіб, засуджених за корупційні злочини, встановлений і для порядку зняття судимості. Так, відповідно до ч. 2 ст. 91 ККУ, зняття судимості до закінчення строків, зазначених у ст. 89 ККУ, не допускається у випадках за корупційні злочини. Окрім цього, вчинення корупційних злочинів може бути підставою застосування спеціальної конфіскації та заходів кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб.

Адміністративна відповідальність

Відповідно до частини четвертої статті 38 Кодексу України про адміністративні правопорушення адміністративне стягнення за вчинення правопорушення, пов'язаного з корупцією, може бути накладено протягом шести місяців з дня його виявлення, але не пізніше двох років з дня його вчинення.

Види адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією, та санкцій, які застосовуються за їх вчинення, визначено у главі 13-А «Адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією» Кодексу України про адміністративні правопорушення (КУпАП), а саме статтями:

- 172-4 (порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності);
- 172-5 (порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків);
- 172-6 (порушення вимог фінансового контролю);
- 172-7 (порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів);
- 172-8 (незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових або інших визначених законом повноважень);
- 172-9 (невжиття заходів щодо протидії корупції). За приписами статті 38 КУпАП адміністративне стягнення за вчинення правопорушення, пов'язаного з корупцією, може бути накладено протягом шести місяців з дня його виявлення, але не пізніше двох років з дня його вчинення.

Відповідно до статті 255 Кодексу України про адміністративні правопорушення протоколи про правопорушення, передбачені статтями 172⁴ – 172⁹, мають право складати уповноважені на те посадові особи Національної поліції України та Національного агентства з питань запобігання корупції.

Дисциплінарна відповідальність

Основні засади відповідальності за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення та усунення їх наслідків визначено у розділі XI Закону.

Так, особа, яка вчинила корупційне правопорушення або правопорушення, пов'язане з корупцією, однак судом не застосовано до неї покарання або не накладено на неї стягнення у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, пов'язаними з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, або такою, що прирівнюється до цієї діяльності, підлягає притягненню до дисциплінарної відповідальності у встановленому законом порядку.

Частиною 3 статті 65 Закону передбачено, що за поданням спеціально уповноваженого суб'єкта у сфері протидії корупції або приписом Національного агентства, з метою виявлення причин та умов, що сприяли вчиненню корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення або невиконанню вимог Закону в інший спосіб, рішенням керівника органу, підприємства, установи, організації, в якому працює особа, яка вчинила таке правопорушення, проводиться службове розслідування в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Порядок проведення службового розслідування стосовно осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та осіб, які для цілей Закону України «Про запобігання корупції» прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, затверджено постановою Кабінету Міністрів

України від 13 червня 2000 року № 950 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 13 вересня 2017 року № 691).

При цьому за приписами частини 5 статті 651, статей 66 і 69 Закону особа, якій повідомлено про підозру у вчиненні нею кримінального правопорушення у сфері службової діяльності, підлягає відстороненню від виконання повноважень на посаді в порядку, визначеному законом.

Особа, стосовно якої складено протокол про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією, якщо інше не передбачено Конституцією і законами України, може бути відсторонена від виконання службових повноважень за рішенням керівника органу, установи, підприємства, організації, де вона працює, до закінчення розгляду справи судом.

Особа, уповноважена на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, стосовно якої набрало законної сили рішення суду про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави, підлягає звільненню з посади в установленому законом порядку.

Обмеження щодо заборони особі, звільненій з посади у зв'язку з притягненням до відповідальності за корупційне правопорушення, займатися діяльністю, пов'язаною з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування, або такою, що прирівнюється до цієї діяльності, встановлюється виключно за вмотивованим рішенням суду, якщо інше не передбачено законом.

Збитки, шкода, завдані державі внаслідок вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення, підлягають відшкодуванню особою, яка вчинила відповідне правопорушення, в установленому законом порядку. Активи, набуті внаслідок вчинення корупційного правопорушення, підлягають конфіскації або спеціальній конфіскації за рішенням суду в установленому законом порядку.

Активи, щодо яких судом на підставі поданих доказів не встановлено, що вони або грошові кошти, необхідні для їх придбання, були набуті за рахунок законних доходів, є необґрунтованими і підлягають стягненню в дохід держави за рішенням суду в установленому законом порядку.

Відомості про осіб, яких притягнуто до відповідальності за вчинення корупційних правопорушень щодо яких судами прийняті відповідні рішення, які набрали законної сили, а також відомості про накладення дисциплінарних стягнень за корупційні правопорушення заносяться до Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні правопорушення.

У разі закриття провадження у справі про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією, у зв'язку з відсутністю події або складу адміністративного правопорушення відстороненій від виконання службових повноважень особі відшкодовується середній заробіток за час вимушеного прогулу, пов'язаного з таким відстороненням.

Засади дисциплінарної та матеріальної відповідальності державних службовців встановлено у Розділі VIII Закону України «Про державну службу», у якому, зокрема, визначено обов'язки державного службовця щодо

додержання службової дисципліни та обов'язки керівника державної служби стосовно її забезпечення, підстави для притягнення державного службовця до дисциплінарної відповідальності, види дисциплінарних проступків і дисциплінарних стягнень та загальні умови їх застосування, суб'єктів, уповноважених порушувати дисциплінарні провадження та застосовувати дисциплінарні стягнення тощо.

Усунення наслідків

За приписами статей 66 – 69 Закону збитки, шкода, завдані державі внаслідок вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення, підлягають відшкодуванню особою, яка вчинила відповідне правопорушення, в установленому законом порядку.

Нормативно-правові акти, рішення, видані (прийняті) з порушенням вимог цього Закону, підлягають скасуванню органом або посадовою особою, уповноваженою на прийняття чи скасування відповідних актів, рішень, або можуть бути визнані незаконними в судовому порядку за заявою заінтересованої фізичної особи, об'єднання громадян, юридичної особи, прокурора, органу державної влади, зокрема Національного агентства, органу місцевого самоврядування.

Орган або посадова особа надсилає до Національного агентства протягом трьох робочих днів копію прийнятого рішення про скасування або одержаного для виконання рішення суду про визнання незаконними відповідних актів або рішень.

Правочин, укладений внаслідок порушення вимог цього Закону, може бути визнаним недійсним.

Фізичні та юридичні особи, права яких порушено внаслідок вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення і яким завдано моральної або майнової шкоди, збитків, мають право на відновлення прав, відшкодування збитків, шкоди в установленому законом порядку.

Збитки, шкода, завдані фізичній або юридичній особі внаслідок незаконних рішень, дій або бездіяльності суб'єкта, який здійснює заходи щодо запобігання і протидії корупції, відшкодовуються з Державного бюджету України в установленому законом порядку. Держава, Автономна Республіка Крим, орган місцевого самоврядування, які відшкодували збитки, шкоду, завдану незаконним рішенням, діями або бездіяльністю суб'єкта, що здійснює заходи щодо запобігання та протидії корупції, мають право зворотної вимоги (регресу) до особи, яка завдала збитків, шкоди, у розмірі виплаченого відшкодування (крім відшкодування виплат, пов'язаних із трудовими відносинами, відшкодуванням моральної шкоди).

Активи, набуті внаслідок вчинення корупційного правопорушення, підлягають конфіскації або спеціальній конфіскації за рішенням суду в установленому законом порядку.

Активи, щодо яких судом на підставі поданих доказів не встановлено, що вони або грошові кошти, необхідні для їх придбання, були набуті за рахунок

законних доходів, є необґрунтованими і підлягають стягненню в дохід держави за рішенням суду в установленому законом порядку.

Т. в. о. заступника
начальника управління

A handwritten signature in black ink, consisting of several overlapping loops and a long horizontal stroke extending to the right.

Олександр СКРИПНИК